

Βασικό νομοθετικό πλαίσιο και προδιαγραφές για την προσβασιμότητα ΑμεΑ

Πολυχρονίου Ιωάννης, Αρχιτέκτων Μηχανικός,
Προϊστάμενος Γραφείου ΑμεΑ στο Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού,
Διεύθυνση Μελετών Μουσείων και Πολιτιστικών Κτιρίων,
Μέλος της Επιτροπής Προσβασιμότητας ΥΠΕΚΑ.
yrolychroniou@gmail.com

Μια μεγάλη κατηγορία πολιτών που χαρακτηρίζεται ως «εμποδιζόμενα άτομα» στην οποία περιλαμβάνονται και τα άτομα με αναπηρία, αντιμετωπίζει δυσχέρειες στην αυτόνομη διαβίωση και διακίνηση εξ αιτίας του λανθασμένου ή παρωχημένου σχεδιασμού των κτιρίων, των μέσων μαζικής μεταφοράς, της εργονομίας των εγκαταστάσεων και της διαμόρφωσης των κοινοχρήστων και κοινωφελών χώρων. Ποσοστό 10% έως 12% του πληθυσμού της χώρας είναι άτομα με αναπηρία (ΑμεΑ), ενώ στα εμποδιζόμενα αντιστοιχεί ένα ποσοστό περίπου 50%, δηλαδή ένας στους δύο πολίτες δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει την αστική υποδομή, με αποτέλεσμα την περιθωριοποίησή του. Η άρση της ανισότητας αυτής επιτυγχάνεται όταν στον σχεδιασμό του δομημένου περιβάλλοντος και στην πληροφόρηση, προβλέπεται και η ενσωμάτωση της πρόσβασης.

Η πρόσβαση αποτελεί θεμελιώδες χαρακτηριστικό του δομημένου περιβάλλοντος. Χάρη στην ιδιότητα αυτή οι άνθρωποι μπορούν να έχουν πρόσβαση, και επομένως να χρησιμοποιούν, κτίρια και χώρους και τους δίνεται η δυνατότητα να συμμετέχουν στις κοινωνικές και οικονομικές δραστηριότητες για τις οποίες προορίζεται το δομημένο περιβάλλον.

Ίσως φαίνεται παράδοξο να εξετάζουμε τη δυνατότητα πρόσβασης σε κτίρια που βασικά κατασκευάζονται για να δέχονται και να εξυπηρετούν κοινό. Και όμως αυτό που φαινομενικά φαίνεται αυτονόητο πρέπει να εξηγηθεί, αναλυθεί και γίνει κατανοητό σε αυτούς που παίρνουν αποφάσεις, προγραμματίζουν, σχεδιάζουν και κατασκευάζουν τα κτίρια αυτά.

Η δημιουργία ικανοποιητικής υποδομής ενός κτιρίου ή υπαίθριου χώρου, εστιάζεται στην πρόσβαση, διακίνηση, εξυπηρέτηση και παραμονή ενός ατόμου, η οποία επιτυγχάνεται με την σωστή εφαρμογή της υφιστάμενης νομοθεσίας, των προδιαγραφών και των οδηγιών σχεδιασμού εκ μέρους όλων εκείνων που εμπλέκονται στο σχεδιασμό, κατασκευή και λειτουργία του.

Η ύπαρξη ή η διασφάλιση πρόσβασης για τα Άτομα με Αναπηρία, επιτρέπει σε όλους τους πολίτες να κινούνται σε ένα περιβάλλον περισσότερο ασφαλές, περισσότερο φιλικό.

Στην επιτυχή εφαρμογή των κανόνων και προδιαγραφών, συμβάλει και η κατανόηση των ιδιαιτεροτήτων κάθε είδους αναπηρίας όπως:

Τα **τυφλά άτομα** διευκολύνονται στην κίνηση όταν δεν υπάρχει ηχητική σύγχυση, υπάρχει υποβοήθηση στην αντίληψη του χώρου – μέσω της διαφοροποίησης αυτού κατασκευαστικά, ή με ήχους, ή με μυρωδιές – κυρίως όμως να μην υπάρχουν σε μια γνωστή διαδρομή αλλαγές στη διάταξη του εξοπλισμού του χώρου, ή μη σημεινόμενα εμπόδια. Τα τυφλά άτομα μπορούν να «δουν» με τον ήχο, την αφή, την όσφρηση, την ακοή. Μπορούν θαυμάσια να αντιληφθούν έναν χώρο και να βοηθηθούν στην αντίληψη του εξοπλισμού και της επίπλωσής του, με μια σωστή περιγραφή, ηχητική διαφοροποίηση και κυρίως βέβαια με την αφή και το λευκό μπαστούνι.

Τα **άτομα με μειωμένη όραση** θέλουν έντονο φωτισμό και τονικές ή χρωματικές αντιθέσεις των διαφόρων στοιχείων που συνθέτουν τον χώρο. Επίσης δεν πρέπει να υπάρχουν ανακλάσεις, απότομη μετάβαση από σκοτεινούς σε φωτεινούς χώρους και το αντίστροφο, λάθος τοποθετημένοι καθρέπτες ή μη σημεινόμενα ή μη προστατευόμενα υαλοστάσια.

Βασικό νομοθετικό πλαίσιο και προδιαγραφές για την προσβασιμότητα ΑμεΑ

ΗΜΕΡΙΔΑ: «Προσβασιμότητα κοινόχρηστων χώρων και κτιρίων- Το Νομοθετικό Πλαίσιο και η Εφαρμογή του από την Τοπική Αυτοδιοίκηση» 21 ΙΟΥΝΙΟΥ 2011

Τα **κωφά άτομα** επίσης έχουν απαίτηση για έντονο φωτισμό προκειμένου να «βλέπουν» τη νοηματική γλώσσα ή τα χείλη του συνομιλητή τους, πρέπει να αποφεύγουμε σκηνογραφικού τύπου φωτισμούς στα κτίριά μας και σκοτεινές περιοχές.

Τα **άτομα με κινητική αναπηρία**, και αυτά που είναι περιπατητικοί ανάπηροι και αυτά που είναι χρήστες αμαξιδίων απαιτούν για την κίνησή τους χαμηλό επίπεδο φυσικής προσπάθειας, ικανοποιητικό χώρο και διαδρομές ελεύθερες εμποδίων. Οι περιπατητικοί ανάπηροι έχουν συχνά διαφορετικές δυνατότητες και απαιτήσεις από τα άτομα σε αμαξίδια – μπορούν να χρησιμοποιήσουν μία (σωστά κατασκευασμένη) κλίμακα αλλά δεν μπορούν να διανύσουν έστω και μικρές αποστάσεις. Πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι όταν σχεδιάζουμε μια υποδομή – μια εξυπηρέτηση, αυτή πρέπει να είναι δυνατόν να αξιοποιηθεί και από καθήμενους ή κοντούς επισκέπτες.

Τα **άτομα με γνωστικές δυσλειτουργίες** και δυσκολίες αντίληψης (στα οποία ανήκουν τα άτομα με διαταραχές μνήμης, με διαταραχή ελλειμματικής προσοχής, με μαθησιακές δυσκολίες, με ψυχολογικά προβλήματα, με προβλήματα προσανατολισμού, με νοητική ανεπάρκεια, τα άτομα με κάποιες μορφές αυτισμού αλλά και οι μετανάστες, οι αναλφάβητοι, τα άτομα εξαρτημένα από ουσίες κ.ά.), διευκολύνονται στην κίνηση και κατανόηση του χώρου από την απλή σχεδίαση αυτού, την καλή σήμανση και την φιλική και ευγενή συμπεριφορά του προσωπικού του κτιρίου ή χώρου.

Δυστυχώς υπάρχει αδυναμία ενός μεγάλου μέρους του τεχνικού κόσμου της χώρας μας, αλλά και των αρμοδίων εκείνων που λαμβάνουν αποφάσεις, να αντιληφθούν τα πλεονεκτήματα της κατάργησης του απαγορευτικού για ορισμένες κατηγορίες ανθρώπων περιβάλλοντος. Η πρόσβαση θεωρείται από πολλούς οι οποίοι εμπλέκονται στη διαδικασία σχεδιασμού και υλοποίησης ενός έργου, ως δευτερεύον θέμα. Είναι μία αδυναμία που δύσκολα μπορεί να εξηγηθεί, όταν μάλιστα υπεισέρχονται στα κριτήρια εφαρμογής ή όχι της πρόσβασης και υποκειμενικοί παράγοντες που παραβλέπουν την κείμενη νομοθεσία και την υποχρέωση και δέσμευση της πολιτείας για την μη διάκριση. Έτσι το τελικό αποτέλεσμα πολλές φορές είναι άνισο, με καλά και κακά παραδείγματα. Η ως τώρα πρακτική μας, στην ουσία η άρνησή μας ή ακόμη χειρότερο η αδιαφορία μας για την ενσωμάτωση της πρόσβασης οδηγεί σε αποκλεισμούς, γκετοποίηση, υπερίσχυση του «ειδικού» σε βάρος του γενικού, της εξαίρεσης σε βάρος του κανόνα.

Ακόμη όμως και στην περίπτωση που διατίθενται αξιόλογα ποσά για διάφορες δράσεις και εξυπηρετήσεις προς την σωστή κατεύθυνση, αυτά δεν αξιοποιούνται μια και η απουσία πρόσβασης εμποδίζει τα ανάπηρα άτομα να ωφεληθούν, στο βαθμό που θα ήταν δυνατόν, από αυτές τις δράσεις.

Έτσι «λύνουμε» το πρόβλημα της αναπηρίας με την ατομική χρηματοδότηση των ανάπηρων ατόμων, αντί να ακολουθούμε μια πολιτική ένταξης και ενσωμάτωσης. Φτιάχνουμε σχολεία για τα «ικανά» παιδιά και ειδικά σχολεία για τα ανάπηρα, αντί να φτιάχνουμε σχολεία όπου θα μπορούν να φοιτήσουν όλα τα παιδιά.

Φτιάχνουμε ιδρύματα και άσυλα με μεγάλο κόστος λειτουργίας αντί να επιλέξουμε την πολύ οικονομικότερη λύση της προστατευόμενης κατοικίας.

Φτιάχνουμε εν τέλει σκαλοπάτια για τους ικανούς και ράμπες για τα ανάπηρα άτομα, αντί να φτιάχνουμε ισόπεδη πρόσβαση για όλους.

Όμως ακόμη και όσοι θεωρούνται «ικανοί» δεν είναι σίγουρο ότι θα διατηρήσουν αυτή την ικανότητα ως το τέλος της ζωής τους, χωρίς ατυχήματα, χωρίς αρρώστιες, χωρίς γηρατειά.

Υπάρχει σωρεία παραδειγμάτων σχετικά με συμπολίτες μας που ύστερα από κάποια αρρώστια ή ατύχημα, δεν μπόρεσαν να συνεχίσουν την εργασία τους, όχι γιατί δεν είχαν την ικανότητα, αλλά γιατί αποκλείστηκαν από το κοινωνικό γίνεσθαι εξαιτίας της κακής και λαθεμένης κατασκευής των χώρων και των κτιρίων μας.

Σήμερα πλέον αφενός μεν έχουμε τα εργαλεία εκείνα που μας επιτρέπουν την σωστή εφαρμογή της πρόσβασης (νομοθεσία, προδιαγραφές, τεχνολογία), αφετέρου δε έχουμε μία νέα φιλοσοφία προσέγγισης και αντιμετώπισης των θεμάτων που αφορούν στο δομημένο περιβάλλον. **Η φιλοσοφία αυτή συμπυκνώνεται στο ότι σχεδιάζουμε τις ίδιες υποδομές, προσβάσεις και εξυπηρετήσεις για όλους τους χρήστες, χωρίς διαφοροποιήσεις. Είναι η φιλοσοφία του «Σχεδιασμού για Όλους».** Ο όρος «σχεδιασμός για όλους ή καθολικός σχεδιασμός» χρησιμοποιείται σε σχέση με τρεις βασικές μορφές ανθρώπινης δραστηριότητας: τη διακίνηση, την επικοινωνία και την πληροφόρηση.

Αρχή του σχεδιασμού για όλους είναι να μην λαμβάνει υπόψη τον μέσο όρο, όπως ως τώρα γινόταν, αλλά όλους τους ανθρώπους ανεξαρτήτως ηλικίας ή / και φυσικής κατάστασης. **Ο σχεδιασμός για όλους, προσαρμοσμένος στις ανάγκες όλων των ανθρώπων δεν προκαλεί αποκλεισμούς, δεν δημιουργεί «ανάπηρα» περιβάλλοντα.**

Ο **σχεδιασμός για όλους** ειδικά για τα κτίρια και της υπαίθριους χώρους:

- Καταργεί της υψομετρικές διαφορές ή εξομαλύνει της αναπόφευκτες
- Προβλέπει χώρους άνετους και ασφαλείς με υποδομή για την παραμονή και εξυπηρέτηση των ΑμεΑ, της π.χ. ύπαρξη χώρων υγιεινής.
- Επισημαίνει εμπόδια και κινδύνους.
- Απλοποιεί τον εξοπλισμό, κάνοντάς τον προσιτό σε όλους
- Προσθέτει αξία στο δομημένο περιβάλλον.

Σύμφωνα με τα παραπάνω ο **σχεδιασμός για όλους**, για παράδειγμα σε μία κύρια είσοδο, δεν προβλέπει σκαλοπάτια για της ικανούς και ράμπες για τα ΑμεΑ, αλλά κατασκευάζει ισόπεδη πρόσβαση που εξυπηρετεί τους πάντες, ακόμη προβλέπει μεγάλους κοινόχρηστους χώρους υγιεινής με τον σχετικό εξοπλισμό και με σωστή χωροθέτηση αυτού, ώστε όλα τα άτομα εύκολα και ασφαλώς να μπορούν να τους χρησιμοποιήσουν.

Ο **σχεδιασμός για όλους** δημιουργεί περιβάλλοντα και παρέχει υπηρεσίες και προϊόντα που εξυπηρετούν όσο το δυνατόν περισσότερα άτομα όλων των κατηγοριών και ηλικιών με ή χωρίς αναπηρία.

Απορρίπτει κάθε σχεδιασμό ή λύση που δεν είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί ως έχει από όλους ή που απευθύνεται αποκλειστικά σε άτομα με αναπηρία ή σε οποιαδήποτε άλλη κατηγορία πολιτών και στην ουσία και στις δύο περιπτώσεις δημιουργεί διακρίσεις.

Ο **σχεδιασμός για όλους** αποφέρει πρακτικό όφελος για όλους της χρήστες και αποδεικνύεται περισσότερο οικονομικός σε βάθος χρόνου από τον παρωχημένο σχεδιασμό που ικανοποιεί μέρος μόνο των δυνητικών χρηστών. Το πιθανό επιπλέον κόστος που συνεπάγεται η δημιουργία προσβάσιμου περιβάλλοντος είναι ελάχιστο αν οι σωστές τεχνικές προδιαγραφές ενσωματωθούν στον αρχικό σχεδιασμό. Το κόστος όμως μπορεί να είναι μεγάλο αν χρειαστεί αργότερα να γίνουν προσβάσιμες οι διάφορες εγκαταστάσεις. Εν τέλει τα περιβάλλοντα, οι υπηρεσίες και τα προϊόντα με παρωχημένο σχεδιασμό εκθέτουν την άγνοια, αλαζονεία και αδιαφορία των δημιουργών τους.

Από το 1985 συστάθηκε και λειτουργεί στο Υπουργείο Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ, πρώην ΥΠΕΧΩΔΕ) το Γραφείο Μελετών ΑμεΑ για την αντιμετώπιση της έως τότε ανυπαρξίας πολεοδομικής νομοθεσίας και προδιαγραφών σχετικών με την πρόσβαση των ΑμεΑ στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον. Η πρώτη σημαντική παρέμβαση του Γραφείου Μελετών ΑμεΑ του Υ.Π.Ε.ΧΩ.Δ.Ε. έγινε

Βασικό νομοθετικό πλαίσιο και προδιαγραφές για την προσβασιμότητα ΑμεΑ

ΗΜΕΡΙΔΑ: «Προσβασιμότητα κοινόχρηστων χώρων και κτιρίων- Το Νομοθετικό Πλαίσιο και η Εφαρμογή του από την Τοπική Αυτοδιοίκηση» 21 ΙΟΥΝΙΟΥ 2011

στον νέο Γενικό Οικοδομικό Κανονισμό (Γ.Ο.Κ.) του 1985, το άρθρο 29 του οποίου επέβαλε την ύπαρξη πρόσβασης σε όλα τα νέα κτίρια, για τα οποία ο Γ.Ο.Κ. προέβλεπε την υποχρεωτική εγκατάσταση ανελκυστήρα, καθώς και στους κοινόχρηστους χώρους αυτών των κτιρίων και των πόλεων. Τον Γ.Ο.Κ. συμπλήρωσε ο Κτιριοδομικός Κανονισμός του 1989, στον οποίον επίσης περιελήφθησαν διατάξεις για την πρόσβαση των ΑμεΑ. Παράλληλα συνέστησε ομάδες εργασίας που συνέταξαν τεύχος οδηγιών σχεδιασμού που ολοκληρώθηκε το 1991 και διανεμήθηκε στις δημόσιες υπηρεσίες και στις υπηρεσίες της τοπικής αυτοδιοίκησης ολόκληρης της χώρας, ενώ δημοσιεύθηκαν και τμηματικά στο Ενημερωτικό Δελτίο του Τεχνικού Επιμελητηρίου της Ελλάδας. Στη συνέχεια μια τριμελής ομάδα εργασίας συνέταξε, με βάση τις υπάρχουσες, αναμορφωμένες οδηγίες που εκδόθηκαν το 1998 από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. με τίτλο «Σχεδιάζοντας για Όλους» και περιλαμβάνουν τα εξής:

- Γενικές Αρχές – Ανθρωπομετρικά Στοιχεία
- Διαμόρφωση Εξωτερικών Χώρων Κίνησης Πεζών
- Ράμπες Ατόμων και Αμαξιδίων
- Κλίμακες ή Σκάλες
- Μηχανικά Μέσα Κάλυψης Υψομετρικών Διαφορών
- Σήμανση
- Είσοδοι Κτιρίων
- Δημόσιοι Χώροι Υγιεινής
- Κτίρια που χρησιμοποιούνται από το Κοινό
- Κατοικία

Το 2000 τροποποιήθηκε ο Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός του 1985 και με το άρθρο 28 καθιερώθηκε υποχρέωση ύπαρξης πρόσβασης όχι μόνο στα νέα αλλά και στα υφιστάμενα κτίρια με χρήση κοινού, ενώ με το άρθρο 18 δόθηκε η δυνατότητα εγκατάστασης ανελκυστήρα σε κατοικία ΑμεΑ κατ' εξαίρεση των κειμένων διατάξεων. Στη συνέχεια το άρθρο αυτό συμπληρώθηκε με προδιαγραφές εφαρμογής της πρόσβασης σε υφιστάμενα κτίρια και σε υπαίθριους κοινόχρηστους χώρους, που εγκρίθηκαν με δύο αποφάσεις της Υπουργού Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων το 2002 (η δεύτερη αντικαταστάθηκε με άλλη το 2009).

Επίσης το Υπουργείο Εσωτερικών και το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών έχουν από τις αρχές της δεκαετίας του 2000 συστήσει επιτροπές για την πρόσβαση των ΑμεΑ στα δημόσια κτίρια και τις συγκοινωνίες, με αντίστοιχες νομοθετικές ρυθμίσεις. Ακόμη το ΥΠ.ΕΣ. έχει προκαλέσει τη σύσταση γραφείων ή τμημάτων ΑμεΑ σε επίπεδο υπουργείων, περιφερειών, νομαρχιών και δήμων.

Σύμφωνα με τα παραπάνω οι χώροι και κτίρια πρέπει να διαθέτουν τις εξής εξυπηρετήσεις:

- Να υπάρχουν θέσεις στάθμευσης αυτοκινήτων ΑμεΑ που θα αποτελούν το 5% των συνολικά διατιθέμενων ή τουλάχιστον μία (σε περιπτώσεις λίγων θέσεων). Θα έχουν τις κατάλληλες διαστάσεις (3.50μx5.00μ.), θα ευρίσκονται κοντά στην είσοδο του κτιρίου που είναι προσβάσιμη από ΑμεΑ και η κίνηση από τη θέση στην είσοδο θα γίνεται χωρίς εμπόδια.
- Να υπάρχει στον περιβάλλοντα χώρο, στις διαδρομές που οδηγούν από τις θέσεις στάθμευσης αυτοκινήτων ΑμεΑ στην είσοδο και στο πεζοδρόμιο, ελεύθερη ζώνη όδευσης πεζών, με ενσωματωμένο τον οδηγό τυφλών.
- Μια τουλάχιστον είσοδος του κτιρίου, μάλιστα η κύρια για τα νέα κτίρια, θα είναι προσβάσιμη. Όλες οι υπόλοιπες θα έχουν χειρολισθήρες, επισήμανση των ακμών των σκαλοπατιών, χρήση αντιολισθητικών δαπέδων κ.λ.π. Η προσφερόμενη

εξυπηρέτηση θα σημαίνεται κατάλληλα ενώ η ύπαρξή της θα αναφέρεται και σε όλες τις άλλες εισόδους.

- Οι πάγκοι της εξυπηρέτησης του κοινού, ολόκληροι ή μέρος αυτών να είναι χαμηλοί για την εξυπηρέτηση χρηστών αμαξιδίων.
- Οι τηλεφωνικές συσκευές και οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός να μπορούν να χρησιμοποιηθούν από όλους τους επισκέπτες.
- Σε όλους τους κοινόχρηστους χώρους του κτιρίου θα υπάρχουν κατάλληλες διαδρομές ελάχιστου πλάτους 1.30 μ. ελεύθερες εμποδίων που θα περιλαμβάνουν και οδηγό όδευσης τυφλών. Μικρές αλλαγές στάθμης θα καλύπτονται εκτός από σκαλοπάτια και από κεκλιμένα επίπεδα μέγιστης κλίσης 5%, ελάχιστου πλάτους 1,30μ. που θα διαθέτουν τους απαραίτητους χειρολισθήρες, πλατύσκαλα και αντλιοσθητικό δάπεδο. Όταν υπάρχει όροφος (ή όροφοι), οι ανελκυστήρες είναι απαραίτητοι. Ένας τουλάχιστον θα έχει διαστάσεις 1,10μx1,40μ (κατ' ελάχιστο) με πόρτα από την μικρή πλευρά πλάτους 0.85μ. Θα υπάρχει άπλετος φωτισμός, ώστε να διευκολύνονται τα κωφά άτομα και τα άτομα με μειωμένη όραση και ηχητική περιγραφή του ορόφου για τα τυφλά άτομα. Επίσης στις αλλαγές στάθμης, στα κουφώματα, εμπόδια, επίπλωση κ.λ.π. θα υπάρχουν έντονες χρωματικές διαφορές.
- 5% των κοινόχρηστων χώρων υγιεινής ή τουλάχιστον ένας ανά όροφο πρέπει να εξυπηρετεί ΑμεΑ και να διαθέτει κατάλληλες διαστάσεις και εξοπλισμό.
- Ο περιβάλλον χώρος θα είναι προσβάσιμος από όλους.
- Σε κατάλληλα σημεία το κτιρίου και του περιβάλλοντος χώρου θα υπάρχει σήμανση ώστε να είναι εύκολα αναγνωρίσιμοι οι χώροι και να γίνεται εύκολα η επιλογή των διαδρομών που μπορεί κάποιος να ακολουθήσει. Η σήμανση θα συνοδεύεται από κείμενα σε γραφή Braille και από ανάγλυφα σχεδιαγράμματα των χώρων του κτιρίου, που θα τοποθετηθούν σε στρατηγικά σημεία του. Παράλληλα οι χώροι θα χρωματισθούν με τέτοιο τρόπο ώστε να υπάρχουν χρωματικές αντιθέσεις που θα συμπληρώνουν την σήμανση και είναι ιδιαίτερα χρήσιμες στα άτομα με μειωμένη όραση. Επίσης θα υπάρχει καθοδήγηση και σήμανση για τις προσφερόμενες εξυπηρετήσεις για τα ΑμεΑ. Στην σήμανση που αναφέρεται σε ΑμεΑ θα χρησιμοποιείται οπωσδήποτε το διεθνές σύμβολο πρόσβασης (Δ.Σ.Π.). Εάν υπάρχει ιδιαίτερη εξυπηρέτηση για άτομα τυφλά ή κωφά θα υπάρχει και η αντίστοιχη ειδική σήμανση.

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το Σύνταγμα της Ελλάδας. Κατά την αναθεώρηση του Συντάγματος στο άρθρο 21 προστέθηκε παράγραφος 6, που αναφέρει ότι «Τα άτομα με αναπηρία έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν μέτρων που εξασφαλίζουν την αυτονομία, την επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας».

Τα δικαιώματα του ευρωπαίου πολίτη - Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

Άρθρο 25. «Η Ευρωπαϊκή Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα των ηλικιωμένων προσώπων να διάγουν μια αξιοπρεπή και ανεξάρτητη ζωή και να συμμετέχουν στον κοινωνικό και πολιτιστικό βίο».

Άρθρο 26. «Η Ευρωπαϊκή Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία να επωφελούνται μέτρων που θα τους εξασφαλίζουν την αυτονομία, την κοινωνική και επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή».

Ν. 2430 (Φ.Ε.Κ. 156/Α/10.07.96) «Υιοθέτηση παγκοσμίου προγράμματος δράσης και κανόνων ίσων ευκαιριών για άτομα με αναπηρία των Ηνωμένων Εθνών».

Βασικό νομοθετικό πλαίσιο και προδιαγραφές για την προσβασιμότητα ΑμεΑ

ΗΜΕΡΙΔΑ: «Προσβασιμότητα κοινόχρηστων χώρων και κτιρίων- Το Νομοθετικό Πλαίσιο και η Εφαρμογή του από την Τοπική Αυτοδιοίκηση» 21 ΙΟΥΝΙΟΥ 2011

Την 13/12/2006 υιοθετήθηκαν από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών η **Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (ΣΔΑΑ) και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο**, τα οποία τέθηκαν σε ισχύ την 04/05/2008, όπως προνοεί το άρθρο 45 της Σύμβασης και τα οποία επικύρωσε και η Ε.Ε

Στη Σύμβαση στο Άρθρο 9 «Προσβασιμότητα» προβλέπεται:

1. Για να επιτρέψουν στα ΑμεΑ να ζουν ανεξάρτητα και να συμμετέχουν πλήρως σε όλες τις πτυχές της ζωής, τα Κράτη Μέρη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίσουν στα ΑμεΑ πρόσβαση, σε ίση βάση με τους άλλους, στο φυσικό περιβάλλον, στα μέσα μαζικής μεταφοράς, στην ενημέρωση και επικοινωνία, συμπεριλαμβανομένων τεχνολογιών και συστημάτων πληροφοριών, και σε άλλες εγκαταστάσεις και υπηρεσίες, που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό, σε αστικές και αγροτικές περιοχές. Αυτά τα μέτρα τα οποία συμπεριλαμβάνουν την αναγνώριση και εξάλειψη των εμποδίων και των φραγμών στην προσβασιμότητα, ισχύουν μεταξύ άλλων, για:

α) Κτίρια, δρόμους, μέσα μαζικής μεταφοράς και άλλες εσωτερικές και εξωτερικές εγκαταστάσεις, συμπεριλαμβανομένων εγκαταστάσεων σε σχολεία, οικίες, νοσοκομεία και εργασιακό χώρο,

β) Ενημέρωση, επικοινωνίες και άλλες υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων ηλεκτρονικών υπηρεσιών και υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης.

2. Τα Κράτη Μέρη λαμβάνουν επίσης κατάλληλα μέτρα για:

α) Να αναπτύξουν, να δημοσιοποιήσουν και να επιτηρήσουν την εφαρμογή των ελαχίστων προδιαγραφών και κατευθυντηρίων γραμμών για την προσβασιμότητα των εγκαταστάσεων και των υπηρεσιών που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό,

β) Να διασφαλίσουν ότι ιδιωτικοί φορείς που προσφέρουν εγκαταστάσεις και υπηρεσίες που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό, λαμβάνουν υπόψη όλες τις πτυχές της προσβασιμότητας για τα ΑμεΑ,

γ) Να παρέχουν εκπαίδευση στους εμπλεκόμενους φορείς για ζητήματα προσβασιμότητας που αντιμετωπίζουν τα ΑμεΑ,

δ) Να παρέχουν σε κτίρια και άλλες εγκαταστάσεις, οι οποίες είναι ανοικτές στο κοινό, ενδείξεις σε γλώσσα Braille και σε ευανάγνωστες και ευκολονόητες μορφές,

ε) Να παρέχουν μορφές δια ζώσης βοήθειας και μεσαζόντων, συμπεριλαμβανομένων οδηγών, αναγνώστων και επαγγελματιών διερμηνέων της νοηματικής γλώσσας, για να διευκολύνουν την προσβασιμότητα σε κτίρια και άλλες εγκαταστάσεις που είναι ανοικτές στο κοινό,

στ) Να προωθήσουν άλλες κατάλληλες μορφές βοήθειας και υποστήριξης στα ΑμεΑ για να εξασφαλίσουν την πρόσβαση τους στην ενημέρωση,

ζ) Να προωθήσουν την πρόσβαση των ΑμεΑ σε νέες τεχνολογίες και συστήματα ενημέρωσης και επικοινωνιών, συμπεριλαμβανομένου του διαδικτύου (internet),

η) Να προωθήσουν το σχεδιασμό, ανάπτυξη, παραγωγή και διανομή των προσβάσιμων τεχνολογιών και συστημάτων ενημέρωσης και επικοινωνιών σε πρώιμο στάδιο, έτσι ώστε αυτές οι τεχνολογίες και τα συστήματα να γίνουν προσβάσιμα με ελάχιστο κόστος.

Ν. 2831/2000 «Τροποποίηση των διατάξεων του Ν.1577/1985 “Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός” και άλλες πολεοδομικές διατάξεις» (Φ.Ε.Κ. 140/Α/13.06.2000) άρθρο 18 και άρθρο 28 (το άρθρο 28 του Ν. 2831/2000 αντικατέστησε τις παρ. 5α, 5β. του άρθρου 29 του Ν1577/1985).

Το **άρθρο 18** επιτρέπει, κατά παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων, την εγκατάσταση ανελκυστήρα που εξυπηρετεί ΑμεΑ σε υφιστάμενα κτίρια.

Το **άρθρο 28** «Ειδικές ρυθμίσεις για την εξυπηρέτηση ατόμων με ειδικές ανάγκες» επιβάλλει, να εξασφαλίζεται η οριζόντια και κατακόρυφη προσπέλαση από ΑμεΑ

Βασικό νομοθετικό πλαίσιο και προδιαγραφές για την προσβασιμότητα ΑμεΑ

ΗΜΕΡΙΔΑ: «Προσβασιμότητα κοινόχρηστων χώρων και κτιρίων- Το Νομοθετικό Πλαίσιο και η Εφαρμογή του από την Τοπική Αυτοδιοίκηση» 21 ΙΟΥΝΙΟΥ 2011

στους χώρους των νέων κτιρίων στους οποίους στεγάζονται υπηρεσίες του δηmosίου, Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ. του ευρύτερου δηmosίου τομέα, κοινωφελείς οργανισμοί, οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης ή έχουν χρήσεις συνάθροισης κοινού, εκπαίδευσης, υγείας – πρόνοιας, γραφείων και εμπορίου, καθώς επίσης και στους χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων των κτιρίων αυτών. Το άρθρο αυτό βελτιώνει και επεκτείνει κατά πολύ τις πρόνοιες που προβλέπονται στον Γ.Ο.Κ. του 1985 για τις προσβάσεις. Το πλάτος της εισόδου στον ανελκυστήρα γίνεται 0.85μ και η κλίση της ράμπας 5%, ενώ επιβάλλεται η κατασκευή χώρων υγιεινής ΑμεΑ σε ποσοστό 5% των χώρων υγιεινής κοινού, στους κοινόχρηστους χώρους των οικισμών και στους χώρους των προαναφερθέντων κτιρίων όπου μάλιστα πρέπει να υπάρχει ένας τουλάχιστον χώρος υγιεινής ανά όροφο. Στα υφιστάμενα κτίρια των προηγούμενων κατηγοριών, εκτός αυτών που στεγάζουν ιδιωτικές δραστηριότητες, είναι υποχρεωτική η κατασκευή υποδομών που θα τα κάνουν προσβάσιμα και από ΑμεΑ. Ακόμη όμως και στα υφιστάμενα κτίρια που δεν είναι υποχρεωτική η εφαρμογή των παραπάνω διατάξεων, επιτρέπεται κατά παρέκκλιση κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης, η εγκατάσταση ή κατασκευή στοιχείων για την διευκόλυνση της πρόσβασης στους κοινόχρηστους χώρους αυτών ΑμεΑ. Τέλος κατά τη διαμόρφωση ή ανακατασκευή των κοινόχρηστων χώρων των οικισμών, που προορίζονται για την κυκλοφορία των πεζών, επιβάλλεται να εξασφαλίζεται η δυνατότητα πρόσβασης ΑμεΑ με οδεύσεις πεζών, οδεύσεις τυφλών, ράμπες κλίσης 5% και χώρους στάθμευσης αναπηρικών αυτοκινήτων.

Απόφαση ΥΠΕΧΩΔΕ αρ. οικ. 52487/16-11-2001 «Ειδικές ρυθμίσεις για την εξυπηρέτηση ΑμεΑ σε υφιστάμενα κτίρια» (Φ.Ε.Κ. 18/Β'/2002) και Αντικατάσταση της Απόφασης ΥΠΕΧΩΔΕ αριθ. 52488/16-11-2001 (Φ.Ε.Κ. 18/Β'/2002) με την **Απόφαση ΥΠΕΚΑ Αριθ. 52907/ 28-12-2009** «Ειδικές ρυθμίσεις για την εξυπηρέτηση των ΑμεΑ σε κοινόχρηστους χώρους των οικισμών που προορίζονται για την κυκλοφορία πεζών» (Φ.Ε.Κ. 2621/Β'/2009).

Οι δυο αποφάσεις συμπληρώνουν το άρθρο 28 και επιβάλουν προδιαγραφές η μεν πρώτη στη διαμόρφωση των λειτουργικών χώρων των υφιστάμενων κτιρίων που στεγάζουν υπηρεσίες του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ., ευρύτερου δηmosίου τομέα, οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμίδας, κοινωφελείς οργανισμούς, τράπεζες και ανταλλακτήρια τραπεζών, καθώς και κτίρια με χρήση κοινού, η δε δεύτερη στην κατασκευή κοινόχρηστων χώρων

Κτιριοδομικός Κανονισμός Υπ. Απόφαση 3046/3068. (Συμπληρώνει τον ΓΟΚ, όσον αφορά τους ανελκυστήρες, τα κλιμακοστάσια και τους κοινόχρηστους χώρους κυκλοφορίας πεζών). Άρθρο 3 §1- Ταξινόμηση των κτιρίων, Άρθρο 4 - Πληθυσμός, Άρθρο 13 - Κλίμακες, Άρθρο 14 - Κεκλιμένα επίπεδα κυκλοφορίας πεζών (ράμπες), Άρθρο 15 – Στηθαία, Άρθρο 16 - Χειρολισθήρες (Κουπαστές), Άρθρο 21 - Προσπέλαση προς εισόδους - εξόδους κτιρίων, Άρθρο 24 – Πεζοδρόμια, Άρθρο 29 - Ανελκυστήρες Το άρθρο 29 τίθεται ως ετροποποιηθή με την απόφ. 49977/3068/89 (ΦΕΚ 535 Β/ 30.6.89). **Ανελκυστήρες:** «Σε κάθε νέο κτίριο όταν το δάπεδο ορόφου ή τμήματος ορόφου έχει διαφορά στάθμης μεγαλύτερη από 9 μέτρα από την οριστική επιφάνεια του περιβάλλοντος εδάφους στη θέση από την οποία γίνεται η προσπέλαση στον υπόψη όροφο, επιβάλλεται η εγκατάσταση ενός τουλάχιστο ανελκυστήρα προσώπων με την επιφύλαξη της παρ. 5 του άρθρου 29 του Ν. 1577 /1985», Άρθρο 32 – Γραμματοκιβώτια.

Νέα ΚΥΑ ανελκυστήρων που απαλλάσσει τους υφιστάμενους ανελκυστήρες, που έχουν εγκατασταθεί πριν από το 1999 σε μονοκατοικίες, πολυκατοικίες και σε ξενοδοχεία μέχρι 200 κλίνες, από την υποχρέωση να ανταποκριθούν άμεσα στις

προδιαγραφές που προβλέπει η υφιστάμενη Κοινοτική Οδηγία 95/16 για τους νέους ανελκυστήρες(Αριθμ. οικ. Φ.Α/9.2/ΟΙΚ. 28425 «Συμπλήρωση διατάξεων σχετικά με την εγκατάσταση, λειτουργία, συντήρηση και ασφάλεια των ανελκυστήρων»).

Εγκύκλιος αρ. 14 ΥΠΕΧΩΔΕ αρ. πρωτ. ΟΙΚ 3400/27- 03- 91 «Έλεγχος ειδικών κτιρίων για την αυτόνομη διακίνηση ατόμων με ειδικές ανάγκες». Επιβάλλει την υποχρέωση στις περιπτώσεις αναπαλαίωσης, επισκευών, συντήρησης, αναδιαρρύθμισης, αλλαγής χρήσης ή προσθήκης σε υπάρχουσες κατασκευές ή δομικά έργα, όπου χρειάζεται έκδοση ή τροποποίηση οικοδομικής άδειας, να ακολουθούνται όλα τα άρθρα του Γ.Ο.Κ. 1985 και του Κτιριοδομικού Κανονισμού 1989, τα σχετικά με την πρόσβαση και εξυπηρέτηση των ΑμεΑ σε αυτά και κατά συνέπεια και των τροποποιήσεων των ανωτέρω διατάξεων (Ν. 2831/2000).
Υ.Α. 98728/7722/1993 - Προδιαγραφές για την κατασκευή χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων που εξυπηρετούν τα κτίρια, άρθρα 5 και 6.
Υ.Α. 40264/4971/2-11-2007 (ΦΕΚ 2201 Β΄) - Προδιαγραφές κατασκευής και τοποθέτησης ειδικών προεξοχών πεζοδρομίου σε στάσεις λεωφορείων και οριοδεικτών σε διασταυρώσεις (Μετά από πρόταση του ΟΑΣΑ).

Π.Δ. 16/1996 (Φ.Ε.Κ. 10/Α/18.01.96) «Προσαρμογή ελληνικής νομοθεσίας περί ασφάλειας των εργαζομένων προς τις διατάξεις τη Οδηγίας 654/89 της Ε.Ο.Κ.», άρθρο 10 παράρτημα Ι, παράγραφος 22 και παράρτημα ΙΙ, παράγραφος 21. Καθιστά υποχρεωτική την ύπαρξη πρόσβασης και εξυπηρέτησης ΑμεΑ σε όλες τις επιχειρήσεις εκμετάλλευσης και εργασίας του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα, ανεξαρτήτως κλάδου οικονομικής δραστηριότητας στον οποίο κατατάσσονται. Για τις εισόδους, τους διαδρόμους, την διαρρύθμιση των χώρων εργασίας, τους ανελκυστήρες και τα κλιμακοστάσια, τους χώρους υγιεινής, τα λουτρά, τις εγκαταστάσεις, τον τεχνικό εξοπλισμό, θα λαμβάνονται υπόψη οι «Οδηγίες Σχεδιασμού» του ΥΠΕΧΩΔΕ, οι οποίες έχουν εφαρμογή όχι μόνο σε κτίρια που κατασκευάζονται μετά την δημοσίευση του Π.Δ., αλλά και σε προϋπάρχοντα του Π.Δ. κτίσματα.

Ν. 3057/2002 «Τροποποίηση και συμπλήρωση του Ν. 2725/1999, ρύθμιση θεμάτων Υπουργείου Πολιτισμού και άλλες διατάξεις», άρθρο 82 «Θέματα Ολυμπιακής Προετοιμασίας και άλλες διατάξεις», παρ 5. Αναφέρει ότι τα κτίρια της παραγράφου 5 του άρθρου 28 του Ν. 2831/2000, τα οποία βρίσκονται εντός των ορίων των Ολυμπιακών πόλεων, πρέπει να γίνουν προσβάσιμα το αργότερο μέχρι 31.12.2003 και επιβάλλει πρόστιμο σε περίπτωση που δεν τηρηθεί η προθεσμία αυτή.

Ν.3304/2005 (Φ.Ε.Κ. 16/Α/27- 01- 2005) « Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ».

Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας, σύμφωνα με τις Οδηγίες 2000/43/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 2000 και 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2000. Ο νόμος αυτός επιβάλλει, ίσως για πρώτη φορά, διοικητικές και ποινικές κυρώσεις σε αυτούς που είναι ιδιοκτήτες η διαχειριστές χώρων ή προσφέρουν υπηρεσίες στο κοινό και δεν επιτρέπουν ή δεν έχουν προβλέψει την πρόσβαση στους χώρους ή τις υπηρεσίες και των ΑμεΑ.

Διάφορες Εγκύκλιοι του Υπουργείου Εσωτερικών σχετικά με την πρόσβαση των ΑμεΑ στις δημόσιες υπηρεσίες και κτίρια.

Απόφαση 530992/28.9.87 της Γενικής Γραμματείας ΕΟΤ (ΦΕΚ 557/ Β/87)
«Τεχνικές Προδιαγραφές Τουριστικών Εγκαταστάσεων» στις οποίες αναφέρονται οι πρόνοιες οι σχετικές με την πρόσβαση και εξυπηρέτηση ΑμεΑ σε ξενοδοχεία και κάμπινγκ.

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Νομοθετικές και άλλες πράξεις - Κοινές κατευθυντήριες γραμμές - Κανονισμός (ΕΚ) αριθ.1083/2006 του Συμβουλίου, της 11^{ης} Ιουλίου 2006. (νέος Γενικός Κανονισμός των Ταμείων της Ε.Ε. για την περίοδο 2007-2013) **Άρθρο 16.** ...«Ειδικότερα, η δυνατότητα πρόσβασης για τα άτομα με αναπηρία αποτελεί ένα από τα κριτήρια που πρέπει να τηρούνται κατά τον καθορισμό επιχειρήσεων που συγχρηματοδοτούνται από τα Ταμεία και που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τις διάφορες φάσεις υλοποίησης».

Υγειονομική Διάταξη Αριθμ. Υ1γ/Γ.Π/οικ. 94643, ΦΕΚ 1384/Β'3-8-2007

(Χώροι Υγιεινής ΑμεΑ)

Άρθρο 1: Συμπληρώσεις και τροποποιήσεις της υπ' αριθμ. Α1β/8577/1983 (Φ.Ε.Κ. 526/24.9.1983/τ.Β') Υγειονομικής Διάταξης.

§4. Στην παράγραφο 3, του άρθρου 25 της αναφερομένης Υ.Δ. προστίθεται εδάφιο ε, ως εξής: « Καθίσταται υποχρεωτική η ύπαρξη αποχωρητηρίων για άτομα με ειδικές ανάγκες καθώς και η πρόβλεψη άλλων διευκολύνσεων για τα άτομα αυτά, οι οποίες περιγράφονται στην ισχύουσα πολεοδομική νομοθεσία και ιδιαίτερα στις προδιαγραφές του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., "Οδηγίες σχεδιασμού - σχεδιάζοντας για όλους" σε όλα τα νέα καταστήματα συνάθροισης κοινού που έχουν εμβαδόν εκατό 100 τ.μ. και πλέον καθώς και η προσαρμογή των ήδη λειτουργούντων.»

§9. Το άρθρο 34 της αναφερομένης Υ.Δ. συμπληρώνεται ως εξής:

«Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η είσοδος σκύλων, οδηγών τυφλών ατόμων, και γενικότερα σκύλων, που συντροφεύουν άτομα με ειδικές ανάγκες, σε αίθουσες πελατών των καταστημάτων τροφίμων ή ποτών εφόσον τα εν λόγω ζώα πληρούν τους όρους και τις προϋποθέσεις που διασφαλίζουν την Δημόσια υγεία και την ασφάλεια των θαμώνων και εφόσον υπάρχουν απαραίτητα αποδεικτικά στοιχεία τόσο για το άτομο χρήστη όσο και για το ζώο.»

Κοινή Υπουργική Απόφαση Γ4α 201/1791/20-5-1998 (ΦΕΚ 517/1998 Β')

Υπουργών Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Υγείας και Πρόνοιας. «Προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας άστεγης αυτόνομης διαβίωσης ατόμων με ειδικές ανάγκες»

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ

Από την ψήφιση του Ν. 1577/1985 (Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός) στον οποίο για πρώτη φορά έγινε υποχρεωτική η ύπαρξη πρόσβασης των ΑμεΑ σε όλα τα ειδικά κτίρια και στα κτίρια κατοικίας στα οποία ήταν υποχρεωτική η εγκατάσταση ανελκυστήρα και στους κοινόχρηστους χώρους, προοδευτικά θεσπίστηκε μια αξιολογή και ισχυρή νομοθεσία αλλά και προδιαγραφές και οδηγίες σχεδιασμού για την επιβολή της πρόσβασης και εξυπηρέτησης των ΑμεΑ στο φυσικό περιβάλλον (συμπεριλαμβανομένων πλέον και των κτιρίων των προϋφισταμένων του Ν.1577). Αν στη χώρα μας ίσχυε η λογική της συμμόρφωσης στην κείμενη νομοθεσία και της ενσωμάτωσης της πρόσβασης των ΑμεΑ σε όλες τις κατασκευές μας ίσως ο απολογισμός σήμερα να ήταν πολύ θετικός - όμως δυστυχώς όλοι γνωρίζουμε ότι πολλές φορές υπάρχει ελλιπής ή αποσπασματική ή ακόμη και επιλεκτική εφαρμογή του νόμου, με αποτέλεσμα να υπάρχει μία άνιση εφαρμογή της πρόσβασης που κυμαίνεται από ανύπαρκτη έως πολύ καλή.

Βασικό νομοθετικό πλαίσιο και προδιαγραφές για την προσβασιμότητα ΑμεΑ

ΗΜΕΡΙΔΑ: «Προσβασιμότητα κοινόχρηστων χώρων και κτιρίων- Το Νομοθετικό Πλαίσιο και η Εφαρμογή του από την Τοπική Αυτοδιοίκηση» 21 ΙΟΥΝΙΟΥ 2011

Κατά καιρούς έγιναν σοβαρές προσπάθειες, ιδιαίτερα από την πλευρά του Υπουργείου Εσωτερικών, για την επιβολή της πρόσβασης, ιδιαίτερα στα κτίρια που στεγάζουν υπηρεσίες του Δημόσιου και του Ευρύτερου Δημόσιου Τομέα και των Ο.Τ.Α., όμως με πολύ μέτρια αποτελέσματα. Επίσης η Κτηματική Υπηρεσία του Υπ. Οικονομικών, θέτει ως προϋπόθεση για την έγκριση ενοικίασης χώρων γραφείων από τις δημόσιες υπηρεσίες, την ύπαρξη πρόσβασης.

Είναι χρήσιμο να εξετάσουμε ορισμένους από τους λόγους που δεν επετεύχθη, σε ένα έστω ανεκτό βαθμό, ικανοποιητική πρόσβαση στα διάφορα κτίρια και χώρους συνάθροισης κοινού:

ΑΙΤΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ

- Άγνοια ή αδιαφορία αυτών που παίρνουν αποφάσεις για τα έργα, για την υποχρέωσή τους να επιβάλουν την ενσωμάτωση σε αυτά της πρόσβασης και εξυπηρέτησης των ΑμεΑ και γενικότερα των εμποδιζομένων ατόμων, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, τις διεθνείς συμβάσεις που έχει υπογράψει η χώρα μας αλλά και της υποχρέωσης που έχει η Πολιτεία έναντι όλων των πολιτών και κατοίκων αυτής της χώρας να τους εξασφαλίζει ισότιμη και αξιοπρεπή συμμετοχή στο κοινωνικό γίγνεσθαι, για την πραγμάτωση της οποίας είναι απαραίτητη η ύπαρξη πρόσβασης στο φυσικό περιβάλλον αλλά και στην πληροφόρηση.
- Άγνοια ή αδιαφορία των τεχνικών υπηρεσιών αλλά και των μελετητών των τεχνικών έργων, όσον αφορά τη σχετική νομοθεσία, τις προδιαγραφές αλλά και τη γενικότερη σύγχρονη φιλοσοφία, την σχετική με την πρόσβαση.
- Άγνοια των υπηρεσιών, που είναι αρμόδιες για τον έλεγχο των μελετών και των έργων, της νομοθεσίας και των επί μέρους ιδιαιτεροτήτων που καθιστούν ένα έργο ουσιαστικά προσβάσιμο από όλες τις κατηγορίες των εμποδιζομένων ατόμων. Για να χαρακτηριστεί ένα κτίριο προσβάσιμο, πρέπει να διασφαλίζει πέρα από την πρόσβαση στην είσοδο την ασφαλή διακίνηση διαμονή και εξυπηρέτηση των ατόμων σε όλους τους χώρους του. Επισημαίνεται εδώ ότι μερικές φορές υπάρχει και από τις πολεοδομίες που κάνουν τον τελικό έλεγχο προκειμένου να εκδώσουν την οικοδομική άδεια, μια μεγαλύτερη ανοχή όταν πρόκειται για μελέτες που υποβάλλονται από υπηρεσίες του δημόσιου ή του ευρύτερου δημόσιου τομέα.
- Αρκετές περιπτώσεις φορέων, ιδιοκτητών ή διαχειριστών ειδικών κτιρίων όπως των πανεπιστημίων, αεροδρομίων, σιδηροδρομικών σταθμών κ.α., δεν υποχρεούνται στην έκδοση οικοδομικής άδειας για αυτά από την πολεοδομία, αλλά ο έλεγχος της μελέτης και η έκδοση της άδειας γίνεται από δικές τους υπηρεσίες, με αποτέλεσμα την ελαστική εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας.
- Άγνοια των κατασκευαστών και / ή των προμηθευτών σχετικά με την σωστή υλοποίηση των υποδομών και προνοιών που έχουν προβλεφθεί για τα ΑμεΑ στη μελέτη.

Προτάσεις για την καλύτερη ένταξη του κριτηρίου της προσβασιμότητας

1. Συστηματική ενημέρωση όλων των εμπλεκομένων στο σύστημα λήψεως αποφάσεων – μελέτης – ελέγχου και κατασκευής σχετικά με την κείμενη νομοθεσία, τις προδιαγραφές αλλά και την φιλοσοφία του «σχεδιασμού για όλους» για την ενσωμάτωση της πρόσβασης. Επομένως είναι πολύ σημαντικό να μην γίνεται μία μηχανιστική εφαρμογή της πρόσβασης, αλλά να μελετάται έτσι ώστε να παρέχει ουσιαστική εξυπηρέτηση στο άτομο, με την μικρότερη δυνατή καταβολή σωματικής και νοητικής προσπάθειας. Ουσιαστική συμβολή στην επίτευξη αυτού του στόχου είναι και η συμμετοχή του χρήστη στην όλη διαδικασία.

Βασικό νομοθετικό πλαίσιο και προδιαγραφές για την προσβασιμότητα ΑμεΑ

ΗΜΕΡΙΔΑ: «Προσβασιμότητα κοινόχρηστων χώρων και κτιρίων- Το Νομοθετικό Πλαίσιο και η Εφαρμογή του από την Τοπική Αυτοδιοίκηση» 21 ΙΟΥΝΙΟΥ 2011

2. Τυποποίηση και ενσωμάτωση στις προδιαγραφές και τα κτιριολογικά των διαφόρων έργων που συντάσσονται από τις τεχνικές υπηρεσίες και των προδιαγραφών πρόσβασης, σε εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας και των αρχών του σχεδιασμού για όλους.
3. Ενημέρωση των ελεγκτικών αρχών σχετικά με την ύπαρξη του κριτηρίου της προσβασιμότητας και των υποχρεώσεων που απορρέουν από αυτό αλλά και από την κείμενη νομοθεσία.
4. Σύνταξη δελτίου ελέγχου (check list), το οποίο θα περιλαμβάνει τα σημεία εκείνα του κτιρίου ή των επεμβάσεων, που είναι κρίσιμα για την εφαρμογή της πρόσβασης και της αρχής του Σχεδιασμού για Όλους. Το τεχνικό δελτίο θα συμπληρώνεται από τις ελεγκτικές αρχές στις διάφορες φάσεις του έργου (μελέτης και εκτέλεσης).
5. Δημιουργία δικτυακού τόπου με σχετική νομοθεσία, προδιαγραφές, οδηγίες, εγκυκλίους, έντυπα κλπ.

Μετά τα παραπάνω γίνεται κατανοητό ότι είναι πολύ σημαντικό να δημιουργηθεί ένας δημόσιος φορέας, ο οποίος θα διαχέει την πληροφόρηση, θα συμβάλει στην βελτίωση των προδιαγραφών και της νομοθεσίας, θα γνωμοδοτεί σε ειδικές περιπτώσεις και θα ελέγχει για τη μη εφαρμογή. Επίσης πρέπει να υπάρξει διαδικασία χορήγησης σήματος πρόσβασης στα διάφορα κτίρια και χώρους ανάλογα με το επίπεδο και το είδος προσφερόμενων υπηρεσιών.